

TOIMENPIDEALOITE 112/2001 vp

Laitoshoidossa olevan henkilön eläkkeen suoja- osa

Eduskunnalle

Useimmilla eläkeläispariskunnilla on sama tilanne kuin työikäisilläkin, eli mies on perheen pää-elättäjä työelämän jälkeenkin, koska hän saa eläketuloja puolisoaan enemmän. Asetelma on hyvin selkeä iäkkäämpien ihmisten kohdalla, kun aiemmin yleensä vain mies kävi kodin ulkopuolella töissä vaimon jäädessä hoitamaan kotia ja perhettä. Kun eläkeläispariskunnasta suurempaa eläkettä saava puoliso joutuu laitoshoitoon, jää toinen puoliso usein kohtuuttomaan tilanteeseen: kunnat voivat periä laitoshoitokuluja jopa 80 % hoidettavan puolison eläkkeestä ja pienempää eläkettä, usein pelkkää kansaneläkettä saava puoliso jää taloudellisesti todella ahtaalle. Tulon jäännös ei aina riitä edes ruokaan tai tavanomaisiin elin- ja asumiskustannuksiin.

Tämänhetkinen suojaosuus hoidettavan eläkkeestä eli 20 % nettotuloista, kuitenkin vähintään 450 markkaa, on täysin riittämätön, ja sitä on syytä tarkistaa. Nykyinen laki antaa kunnille mahdollisuuden alentaa laitoshoitomaksuja, jos se katsotaan tapauskohtaisesti tarpeelliseksi, toisin sanoen, jos hoidettavalla on esimerkiksi huollettavanaan puoliso tai lapsia. Koska kunnat voi-

vat tulkita lakia ja tapauksia hyvin vapaasti, ei hoitomaksujen tasoon puututa kovinkaan usein. Liiallisen tulkinnanvaraisuuden sijasta laitoshoidossa olevan henkilön eläkkeen suojaosasta tulisi tehdä tarkemmat ja perheen tulotason paremmin huomioon ottavat säännökset kuntien noudatettavaksi.

Nykyiset tulkinnanvaraiset ohjeet myös rankaisevat pariskuntia säästäväisyydestä, koska hoitokuluja voidaan kieltäytyä alentamasta vedoten elämän varrella hankittuun yhteiseen omaisuuteen. Tämä on kohtuutonta: säästäväisyys ei saa olla syynä etujen ulkopuolelle jäämiseen. Tasapuolisin ja oikeudenmukaisin malli olisikin, että laitoshoitomaksut määräytyisivät perheen yhteenlasketuista nettotuloista siten, että kuntien perimä asiakasmaksu voisi olla enimmillään puolet yhteistuloista. Tällöin puolison käyttöön jäisi ainakin puolet aiemmista yhteisistä kuukausituloista, eikä pudotus totutusta elintasosta elämänkumppanin joutuessa laitoshoitoon olisi niin jyrkkä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tarkentaakseen laitoshoidon joutuvan puolison eläkkeen suojaisuuden määrää siten, että se on yhdenmukaisesti enimmillään puolet palvelun käyttäjän

ja tämän puolison yhteenlasketuista nettotuloista eikä kunnille jää nykyisenkaltaista kohtuutonta tulkinnanvaraa hoitomaksujen suuruuden suhteen.

Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 2001

Seppo Lahtela /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Mauri Salo /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Lauri Oinonen /kesk
Antti Rantakangas /kesk

Mika Lintilä /kesk
Jari Leppä /kesk
Eero Lämsä /kesk
Hannu Takkula /kesk
Markku Rossi /kesk